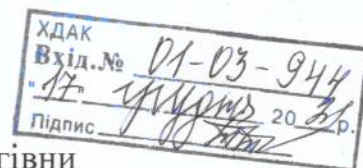

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертацію Мащенко Іванни Олегівни

«Репрезентації спортивно-художніх дійств у ХХ – поч. ХХІ ст.: соціокультурні виміри», подану на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 034 Культурологія

Актуальність теми дисертаційного дослідження І.О.Мащенко не викликає заперечень, оскільки в ньому обґрунтовано як відсутність системних досліджень соціокультурних вимірів репрезентації спортивно-художніх дійств у ХХ – поч. ХХІ ст. в культурологічному дискурсі, так і необхідність уведення в науковий обіг великого обсягу фактичного матеріалу, який був осмислений з використанням наукового інструментарію культурології. Цілком закономірним є те, що сучасна культурологія звертається до дослідження багатьох аспектів існування видовищної культури, чия атрактивність на сьогодні робить її домінуючою. Цікаво, що проблематизація питання І.О.Мащенко «зумовлюється потребою теоретичного осмислення існування спортивно-художніх дійств як ціннісного явища в культурі ХХ – поч. ХХІ ст., а також функціонально та ідейно-змістовного навантаженого культурного коду, здатного в спортивній та мистецькій колаборації репрезентувати спортивні традиції та культурні цінності міста й країни на міжнародній арені» (дис. с.15).

Дослідницею цілком логічно структурується текст дисертації, який має Вступ, три розділи та висновки, список використаних джерел, який включає 246 найменувань та додатки. У **Вступі** формулюється мета дослідження, а саме — концептуалізація особливості репрезентацій спортивно-художніх дійств у соціокультурному контексті, визначаються його завдання, об'єкт та предмет дослідження. Багатовекторність феномену спортивно-художніх дійств і поліаспектність його проблематизації справедливо вимагає від І. О. Мащенко використання міждисциплінарного інструментарію із

залученням культурологічного, соціокультурного, мистецтвознавчого, структурно-семіотичного та філософсько-антропологічного підходу.

У **Розділі 1** дисертації І.О.Мащенко осмислені основні смислові лінії дослідження предмету, виокремлено складові міждисциплінарного підходу дослідження, визначена його методологія та інструментарій, уточнено понятійний апарат. Концептуально репрезентація спортивно-художніх дійств в сучасній видовищній культурі дослідницею потрактовується як певне семантично-кодове узагальнення інтерпретації різних видовищних стратегій та їх суб'єктів. Така концепція є цікавою, а її міждисциплінарність надає змогу дисертантці продемонструвати ґрунтовну обізнаність не тільки в культурології, але й в мистецтвознавстві.

У **Розділі 2** дисертації І.О.Мащенко звертається до семантики спортивно-художніх дійств, спираючись на аналіз музично-візуальної їх атрактивності. Аналізуючи зовнішню та внутрішню складові конструювання часопростору спортивно-художніх дійств, дослідниця справедливо приходять до висновку, що «семантичне навантаження в спортивно-художніх є не тільки ретранслятором візуально-аудіального втілення головної ідеї автора, держави та інституту спорту, а й стає носієм культурного коду країни в міжнародному просторі (або між аудиторією та суспільством)» (дис. с. 122).

У **Розділі 3** аналізується суб'єкт спортивно-художніх дійств та його функції. На аналізі джерельної бази визначено специфіку складових суб'єкта спортивно-художніх дійств, які реалізуються в трьох культурно-мистецьких модусах: *суб'єкта-ідейного модератора* як експлікації інститутів влади; *залучених учасників дійства/персонажів* та *глядача* як інструменту впровадження спортивно-художніх дійств у світову культуру, детально проаналізований його (суб'єкта) функціонал. Доведено, що з позицій культурологічного аналізу суб'єкт реалізує свою *Іншість* як прояв «конструктивної самості», що робить його онтологічно поліфункціональним. Цілком продуктивним в зазначеному контексті є залучення до дослідження

концепцій «структурного функціоналізму» А. Редкліфа-Брауна, «соціокультурної динаміки» П. Сорокіна та інших культурологічних теорій.

Таким чином, **обґрунтованість та достовірність наукових положень, результатів і висновків дисертації** І. О. Мащенко забезпечують: ґрунтовна джерельна база та адекватне використання зазначеного культурологічного інструментарію, що дозволило здобувачці науково обґрунтувати існування спортивно-художніх дійств в динамічному розрізі як репрезентацію локальних культурних кодів у міжнародному культурному просторі.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробці концепції існування спортивно-художніх дійств як ціннісного явища в культурі ХХ –поч. ХХІ ст. з функціонально та ідейно-змістовним навантаженим культурним кодом, здатним в спортивній та мистецькій колаборації репрезентувати спортивні традиції та культурне надбання міста й країни на міжнародній арені.

Цінність отриманих результатів для науки та практики зазначеного дисертаційного дослідження полягає, на нашу думку, в тому, що на основі результатів проведеного дослідження можуть бути сформовані науково-методичні рекомендації аналізу спортивно-художніх дійств різних типів та вдосконалені методики культурологічного осмислення трансформації цих культурно-мистецьких форм (або їх інваріантів) в сучасній видовищній культурі.

Треба також зазначити **повноту викладення матеріалу в опублікованих працях**. В опублікованих авторкою 16 одноосібних публікаціях (6 статтях та 10 тезах) висвітлено всі основні положення, результати і висновки дисертації.

Втім, не зважаючи на високу оцінку рівня дисертації в цілому, все ж висловлюю декілька зауважень:

1. наявність цікавої концепції дисертації дозволяла, на нашу думку, акцентувати соціокультурні виміри зазначених культурно-мистецьких форм як виміри *процесуального характеру*, ті, що змінюють свою конфігурацію під впливом постійно діючих принципів посткультури.

Згадування про це, на нашу думку, дозволило б детальніше окреслити перспективи подальших досліджень цієї проблеми;

2. розглядаючи спортивно-художні дійства як *цілісну* культуротворчу систему, дослідниця не приділяє належної уваги певній трансформації цієї системи (причин та наслідків) на сучасному етапі існування культури з «закритої» на «відкрити», хоч у третьому розділі детально аналізує зміну модусів суб'єктності в цій системі. Складність цього аспекту аналізу як раз і полягає у тому, що у посткультурі руйнується зазначена цілісність, це робить культурно-мистецьку форму «нестійкою», а це, в свою чергу, позначається на стрімкій зміні модусів існування суб'єкта в цій системі. Вважаю, що такий аналіз був би корисний для загальних висновків в дисертації.

Однак наведені зауваження можна розглядати як побажання і рекомендації щодо подальшої роботи дисертантки, вони не носять принципового характеру і не впливають на позитивну оцінку дисертації.

Загальний висновок: дисертація Мащенко Іванни Олегівни «Репрезентації спортивно-художніх дійств у ХХ – поч. ХХІ ст.: соціокультурні виміри» відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року та пп. 9-18 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167, а її авторка, **Мащенко Іванна Олегівна**, заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії з галузі знань – 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 034 Культурологія.

Офіційний опонент:
завідувач кафедри методологій
крос-культурних практик
Харківської державної академії
дизайну і мистецтв
доктор мистецтвознавства,
професор

З.І. Алфьорова

